

категорію якості: вищу, першу або другу.

Важливе значення конкурентоспроможності підприємства має створення апарату управління якістю та конкурентоспроможністю продукції на основі товарної організаційної структури.

Одним із пріоритетних напрямків конкурентоспроможності продукції підприємства і бізнес планування – складання бізнес-плану дозволяє висвітлити позитивні моменти в запровадженні і просуванні на ринок нового товару, привабливість інвестування для кредиторів.

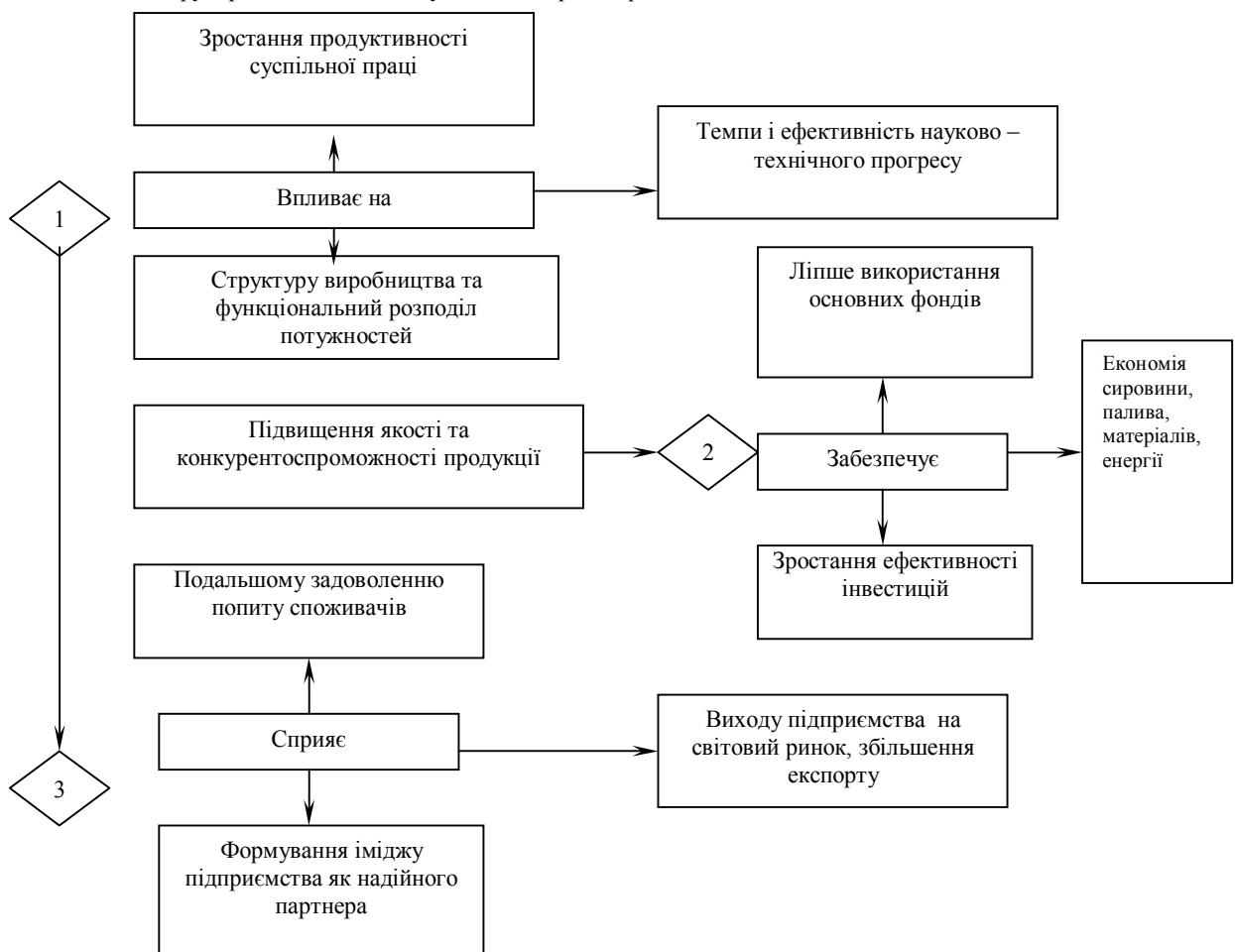

Рис. 1. Багатоспрямований вплив підвищення якості і конкурентоспроможності на виробництво та імідж підприємства

Література

1. Марченко Т. Якість виробів як засіб задоволення потреб споживача і забезпечення конкурентоспроможності продукції // Економіка. Фінанси. Право. – 2003. – №3. – С. 3-5.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероблене. / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 20025. – 624 с.
3. Фокіна Н.П. Показники конкурентоспроможності як індикатори кризового стану промислових підприємств.// Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №3. – С. 49.

КОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ ТА ОЦІНКА ЇЇ ОПТИМАЛЬНОСТІ

Мадей Д.І.
Науковий керівник: д.е.н., проф. Мазур А.Г.

Розглядається роль і місце продовольчого ринку регіону, виробництво валової продукції сільського господарства регіонами України та місце Вінницької області в структурі продовольчих ринків України.

Постановка проблеми. Загострення продовольчої безпеки у світі, перехід її до розряду першочергових проблем людського розвитку зумовлюють необхідність поглиблення наукових досліджень

стосовно вивчення і практичного використання можливостей збільшення виробництва продовольчих товарів в окремих регіонах України та активізації функціонування регіональних продовольчих ринків. Це тим більш важливо, оскільки регіональні економічні системи розвиваються сьогодні переважно в руслі саморозвитку, мають відносно відокремлену відтворювальну систему господарювання і управління і практично здійснюють власну регіональну політику. Звідси, аналіз процесів ринкового саморегулювання ринків продовольства та їх регулювання у тих сферах, де ринковий механізм не зміг здійснювати регулюючий вплив відносяться до функцій регіонального управління. В цьому зв'язку, на передній план виступають питання трансформаційних перетворень в продовольчих підгалузях регіону, формування ефективного механізму здійснення регуляторних дій стосовно продуктозабезпечення потреб населення регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід підкреслити, що питанням розвитку методології і вирішення практичних задач регулювання продовольчих ринків присвячені численні публікації відомих вчених – регіоналістів, серед яких виділяються праці Б.М. Данилишина, Л.В. Дейнеко, М.І. Долішнього, С.І. Дорогунцова, А.Г. Мазура, Л.О. Мамуль, А.С. Лиसेцького, М.М. Паламарчука, М.І. Фащевського, Л.Г. Чернюк та інших. Разом з тим, теоретико-методологічні, методичні та прикладні питання формування механізмів регулювання продовольчих ринків на рівні регіональних економічних систем ще не в повній мірі досліджені і розроблені.

Метою дослідження виступає аналіз продовольчих ринків України, та дослідження місця Вінницької області в загальній структурі виробництва продукції сільського господарства.

Виклад основного матеріалу. Вінницька область традиційно є аграрним регіоном із високорозвиненим переробним промисловим сектором. Частка валової продукції сільського господарства регіону у загальнодержавному виробництві за 2005-2007рр. складала 5,5-5,9%, в тому числі у рослинництві – 5,9-6,2%, в тваринництві – 4,6-4,8%. В середньому за вказаний період Вінницька область займала 4-те місце в Україні за рівнем виробництва валової продукції сільського господарства (рис. 1).

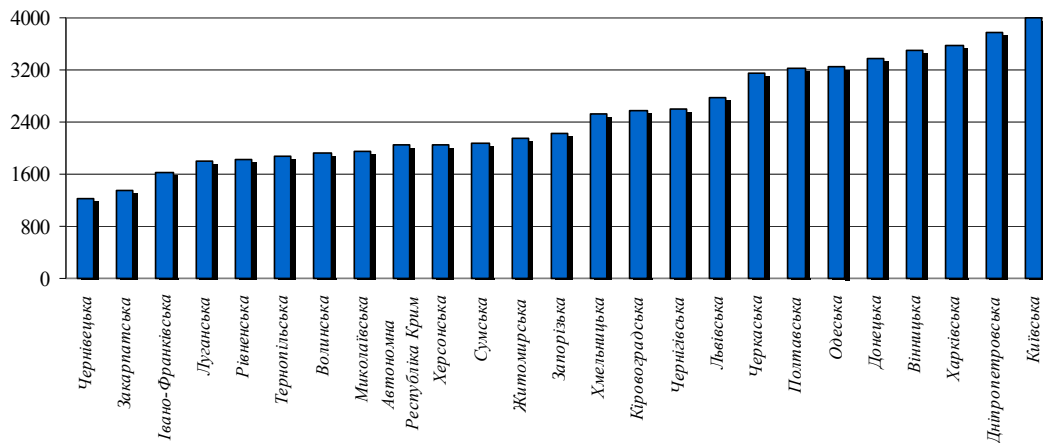

Рис. 1. Виробництво валової продукції сільського господарства регіонами України, в середньому за 2005-07рр., млн.грн.

У виробництві продукції переробних галузей та галузей харчової промисловості Вінницька область також займає лідируючі позиції. Традиційно перші місця регіон займає у виробництві цукру, молокопродукції, спирту, горілчаної продукції. Якщо у виробництві молокосировини регіон поступається лише Львівській області, то частка області у загальнодержавному виробництві молока обробленого в 2007р. складала 33,7%. Значно нижчі позиції регіону у виробництві м'ясопродуктів (16-17 місце), рослинної олії (10 місце в Україні).

У радянській економіці з її парадигмою централізованого планування функцію просування продукції від поля до кінцевого споживання здійснювала в переважній більшості випадків держава [1].

З переходом до ринкової економіки на початку 1990-х рр. держава досить швидко пішла зі сфери розподілу сільськогосподарської і продовольчої продукції. Навіть якщо судити по формальних ознаках, частка закупівель у державні фонди починаючи з 1992 року різко скорочується по всіх продуктах.

При цьому необхідно відзначити, що змінився не тільки обсяг державних закупівель і відповідно масштаб державної активності по перерозподілу продовольства, але і сама форма закупівель якісно змінилась. Якщо раніше обсяг постачань державі доводився безпосередньо до виробника, то сьогодні запланований обсяг закупівель у державні (регіональні) фонди є тільки підставою для виділення бюджетних коштів для здійснення цих закупівель визначеними господарюючими суб'єктами. У такому вигляді закупівлі збереглися для рослинницької продукції.

Закупівлі в державні фонди тваринницької продукції фактично перетворилися скоріше в статистичний, ніж економічний феномен. Якщо раніше державні закупівлі м'яса, молока, яєць передбачали державні закупівельні ціни, подальший державний розподіл переробленої продукції через систему державної оптової і роздрібної торгівлі, то сьогодні це в принципі не так. Фактично єдиним оператором на ринку, який представляє інтереси держави та закуповує в державні фонди тваринницьку продукцію залишається

Держрезерв. Введені тваринницькі дотації на одиницю продукції розподіляються в інтересах сільськогосподарських виробників що реалізують продукцію до великих м'ясопереробних підприємств.

Таким чином, держава фактично усунулася з розподілу сільськогосподарської продукції на першому рівні продовольчого ланцюжка. Подальше просування продовольства іще в меншій мері залишилося під її впливом. По-перше, це пов'язано з приватизацією господарюючих у цій сфері суб'єктів. Наприклад, у Вінницькій області не залишилось у державній власності жодного підприємства системи зернозаготівлі та зернозберігання. Підприємства торгівлі і громадського харчування, переробні підприємства були названі пріоритетними галузями проведення приватизації і були приватизовані найбільш швидкими темпами. Практично вся сфера переробки і реалізації продовольства сьогодні є приватною.

По-друге, державне регулювання в цій сфері значно менше, ніж у сільському господарстві. Після лібералізації цін у 1992 році контроль з боку держави над ростом роздрібних цін зберігався тільки по декількох найбільш важливих групах продовольчих товарів і лише протягом короткого періоду часу. Потім це регулювання роздрібних цін перемістилося на регіональний рівень. У різних регіонах по різних продуктах і в різній формі цінове регулювання зберігалось відносно довго і залежало значною мірою від можливостей регіонального бюджету. На даний момент у Вінницькій області контроль з боку органів влади зберігається лише стосовно хлібопродукції. На регіональному рівні для підприємств, що випікають так звані "соціальні" сорти хліба обмежується рівень рентабельності його виробництва. Але навіть таке обмеження є умовним. Так у серпні 2007 року ДП "Вінничхліб" концерну «Хлібпром» підвищило ціни на хліб шляхом зміни назви сортів "соціального" хлібу.

На всіх рівнях продовольчого ланцюга з'явилися елементи, яких раніше (за часів командно-адміністративної економіки) не існувало. На базовому рівні продовольчого сектора економіки України – в сільськогосподарському виробництві – виникли такі нові типи формувань, як фермерські господарства. Їх частка в загальному сільськогосподарському виробництві все ще невелика [2].

Хоча в структурі діючих сільськогосподарських підприємств за організаційно-правовими формами господарювання частка фермерських господарств в 2005-2007рр. у Вінницькій області складала 46-60% (табл. 1).

Таблиця 1

Структура діючих сільськогосподарських підприємств за організаційно-правовими формами господарювання

Типи підприємств	2005р.		2006р.		2007р.	
	кількість	питома вага,%	кількість	питома вага,%	кількість	питома вага,%
Всього підприємств	2535	100,0	2624	100,0	2286	100,0
у тому числі						
господарські товариства	763	30,1	786	30,0	479	21,0
приватні підприємства	237	9,3	282	10,7	240	10,5
виробничі кооперативи	148	5,8	160	6,1	116	5,1
фермерські господарства	1218	48,0	1218	46,4	1374	60,1
державні підприємства	37	1,5	39	1,5	10	0,4
підприємства інших форм господарювання	132	5,2	139	5,3	67	2,9

Станом на 1 липня

Не дивлячись на незначну частку фермерських господарств у виробництві аграрної продукції, сам факт їх появи зіграв виключно важливу роль. Він показав можливість існування альтернативного шляху розвитку сільського господарства в Україні. В даний час фермерські господарства Вінниччини складають конкуренцію традиційним сільськогосподарським підприємствам на окремих продовольчих ринках (перш за все овочів і фруктів, м'яса тощо) та приймають участь у формуванні нових продовольчих ланцюгів.

В процесі реформування аграрної сфери змінилось й становище підсобних господарств населення як постачальників продуктів харчування. Станом на початок 2007 року у Вінницькій області налічувалося 529,3 тис. особистих селянських господарств. З 1995р. по 2007р. рівень виробництва зерна в господарствах населення (далі "ГН") зріс у 3,2 рази, цукрових буряків – у 8,5, сояшнику – у 1,7, картоплі – у 1,3 рази. Частка ГН у загальнообласному виробництві зерна зросла з 6 до 22%, картоплі з, у виробництві овочів – з 75 до 97%. В тваринництві ситуація схожа – частка ГН у виробництві тваринницької продукції у Вінницькій області у 2007р. складала від 61,6% (м'ясо) до 82,2% (молоко). Але зростання питомої ваги ГН у виробництві продукції сільського господарства у Вінницькій області свідчить скоріше про відносне зростання. Абсолютні обсяги реалізації продукції ГН постійно скорочувалися по багатьох продовольчих товарах. Так, на противагу зростанню питомої ваги ГН у виробництві м'яса з 50% до 62%, обсяг виробництва м'яса в господарствах населення зменшився на 58,6% за період з 1995 по 2007рр. Але вихід крупних сільськогосподарських виробників із ринку продовольчої продукції призвів до зміни положення ГН, попит на продукцію яких значно зріс і почав отримувати риси товарного виробництва. В даний час значна кількість особистих підсобних господарств орієнтується скоріше на вирощування товарної продукції, а не на забезпечення внутрішньогосподарських потреб та само споживання.

На продовольчих ринках з відміною системи регульованого розподілу продовольства виник інститут приватних посередників. На кожному з продовольчих ринків значення посередницьких структур різне, але безумовно, воно постійно зростає. При цьому приватний посередник не є однорідним – це й індивідуальні посередники, які оперують незначними партіями продовольства, й неорганізовані посередники, які закупають худобу в підсобних господарствах населення для подальшої переробки та перепродажу та багато інших. Крім таких малих посередників, які у великій кількості приходять на ринок і так само швидко зникають, вже з'явилась значна кількість посередницьких фірм, які сформували за останні роки позитивну репутацію та відоме ім'я. Окремі з них не обмежуються локальними та національними ринками, а оперують значними партіями на зовнішньому ринку, інші вдало поєднують виробничу та посередницьку діяльність [3, с.130].

Значно розвинулась діяльність посередників на ринку продукції призначеної для кінцевого споживання. Підприємства роздрібної торгівлі та громадського харчування раніше за інших відреагували на зміну економічних умов. В цій сфері першими почали з'являтися установи з приватною сферою власності, які значно диверсифікували канали постачання продовольчих ресурсів і скоротили значення традиційних каналів. В даний час по окремим видам продовольства (таким як продукти переробки молока, хлібопродукти тощо) посередники монополізували їх постачання, а також наростили ввезення готових продуктів з-за меж області. Так, біля 60% кондитерських виробів, 40% молокопродуктів, 10-15% хлібобулочних виробів, що реалізуються через посередницьку мережу Вінницької області є ввезеними з інших регіонів України.

Постійно відбувається удосконалення посередницьких структур на території регіону, виникають нові сучасні форми торгівлі: створюються широкі мережі універсальних та спеціалізованих магазинів та закладів громадського харчування, які функціонують під однією торгівельною маркою (наприклад, мережі магазинів "Корона", "Дастор", "Сільпо"), здійснюється об'єднання посередницьких структур із підприємствами переробних галузей (виробнича компанія "КМТ", концерн "Укрпромінвест").

Висновки. Досягнення на практиці пропорційності і збалансованості продовольчого забезпечення потреб регіону досягається через управлінську діяльність регіональних органів влади. Зважаючи на ту обставину, що основні форми регулювання в регіоні (правове, адміністративне, бюджетне, інвестиційної та інноваційної діяльності, планування і прогнозування, зовнішньоекономічне, податкове) здійснюють різні органи і різного підпорядкування є сенс об'єднати їх в єдину структуру-департамент регуляторної політики по функціональній ознаці. В функції зазначеного органу слід покласти фундаментальні завдання здійснення єдиної регуляторної політики в регіоні:

- метрологічне забезпечення комплексного застосування механізму регулювання виробництва продовольчих товарів в регіоні;
- моніторинг процесів регулювання по всьому сектору виробничо-господарської діяльності регіону, включаючи процеси обміну і реалізації продукції;
- внесення пропозицій до бюджетів усіх рівнів, прогнозів, планів, науково-технічних програм щодо досягнення пропорційності і комплексності розвитку продовольчого комплексу регіону.

Література

1. Дорогунцов С.І., Данилишин Б.М., Лисецький А.С. та інші. Перспективи економічного розвитку України: проблеми, пошук, впровадження. – К.: РВПС НАН України, 1999. – 179 с.
2. Лисецький А.С. Продовольча безпека України: теорія, методологія, емпіричний аналіз. – Київ: Оріани, 2006. – 374 с.
3. Поліщук О.А. Тенденції та динамічні характеристики розвитку і розміщення споживчого ринку в регіоні // Науковий вісник Національного аграрного університету. – К. – 2006. – Вип. 97. – С. 129-132.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Остапенко С.О.

Науковий керівник: асистент Поліщук О.А.

В статті розглядається сучасні особливості управління лізинговими операціями та окреслені шляхи вдосконалення організаційно-економічного механізму лізингових операцій в аграрній сфері економіки.

Постановка проблеми. Україна стала на шлях глибоких соціально-економічних перетворень, де провідне місце посідають фінансово-кредитні відносини. Однак високі темпи зростання цін, невпорядкованість податкової системи, масова несплата податків і платежів, дефіцит кредитних ресурсів і занадто високі процентні ставки, зменшують надходження коштів до бюджету, а також до суб'єктів господарювання. Внаслідок цього фонди накопичення і споживання мають тенденцію до неухильного скорочення і подальшого знецінення. Інвестиційна і інноваційна діяльність у виробничих сферах через відсутність належних внутрішніх накопичень і довгострокових банківських кредитів зводяться нанівець. Для того, щоб дійсно поживити підприємницьку діяльність, забезпечити процеси економічного оновлення і розширеного відтворення, слід впроваджувати нові для економіки нашої країни методи оновлення матеріальної бази і модернізації основних